

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Hadtudományi Doktori Iskola

TÉZISFÜZET

Farkas Sándor alezredes

A felkelés és a felkelésellenes műveletek a modern hadügyben

című Doktori (PhD) értekezéséhez

Témavezető: Dr. Forgács Balázs őrnagy

Budapest, 2022

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	3
A témaválasztás indoklása és a tudományos probléma.....	3
Kutatási célok.....	5
Hipotézisek.....	7
Alkalmazott kutatási módszerek	8
A kutatás eredménye	9
Általános fogalmak.....	9
A kifárasztó gerilla hadviselési forma – A felkelés új formájának születése.....	10
Napjaink felkelő szervezetei által alkalmazott negyedik generációs hadviselés fejlődésének szakaszai.....	11
Az Iszlám Állam hadviselése	12
Felkelésellenes műveletek	13
Megoldás az állam biztonsági erői számára műveleteik sikeres végrehajtása érdekében...	14
Összegzett következtetések	15
Új tudományos eredmények.....	17
A kutatási és tudományos eredmények gyakorlati felhasználhatósága, ajánlások.....	19
A szerző témával kapcsolatban megjelent publikációi	20
A doktorjelölt szakmai-tudományos életrajza.....	21

Bevezetés

Az Egyesült Államok és szövetségesei – köztük Magyarország – a Világkereskedelmi Központ, valamint a Pentagon ellen indított terrorista támadás huszadik évfordulójáig minden erejükkel kivonultak Afganisztánból. A médiában látható és olvasható hírekből kitűnik – valamint ezen a műveleti területen eltöltött négy misszió során szerzett tapasztalataim¹ is azt a benyomást erősítik bennem –, hogy az elért eredmények kétségesek és nem sikerült hosszútávú, megnyugtató megoldást kialakítani.²

Az ország azon régiójában, ahol összességében több, mint két évet töltöttem különböző beosztásokban azt tapasztaltam, hogy bár ideiglenesen egy-egy régióban ugyan sikerült eredményeket elérni, de ezek mindig csak időszakos jellegűek voltak és tartósan nem sikerült megnyerni a lakosság tényleges támogatását. További fontos tapasztalatként jelent meg az is, hogy a felkelők mindig egy lépéssel a szövetséges erők előtt jártak és az újonnan kialakított eljárásokra nagyon rövid időn belül megtalálták a hatékony ellenszert. Az alkalmazkodásra való képességnek ez a sebessége a robusztus nyugati fegyveres erők számára óriási kihívást jelentett és jelent napjainkban is.

A témaválasztás indoklása és a tudományos probléma

Az elmúlt közel két évtizedben az afganisztáni és iraki hadszíntereken az Egyesült Államok és szövetségesei – köztük Magyarország – összesen több, mint 7000 fő veszteséget és 52 000 sebesülést szenvedtek.³ Annak ellenére, hogy a szembenálló felek között jelentős mérvű különbség állt és áll fenn napjainkban is mind a létszám, mind pedig a technikai fejlettség tekintetében, egyik állam területén sem sikerült a kitűzött célokat megvalósítani és a győzelmet egyértelműen kivívni.

A világ legfejlettebb hadigépezetével és legerősebb gazdaságával rendelkező állama – és annak szövetségi rendszere – vereséget szenvedett egy elavult technikával és elhanyagolható

¹ A szerző az afganisztáni hadszíntéren a Tartományi Újjáépítési Csoport (angolul: Provincial Reconstruction Team, továbbiakban: PRT) második váltásában szakaszparancsnoki, PRT-5-ben századparancsnok helyettesi, PRT-11-ben hadműveleti részlegvezető helyettesi, PRT-13-ban századparancsnoki beosztásokat töltött be. Az iraki hadszíntéren az Iraki Kiképzés-biztosító Kontingens (továbbiakban: IKBK) nyolcadik váltásának volt a parancsnoka.

² Lessons Learned Interviews

https://www.washingtonpost.com/graphics/2019/investigations/afghanistan-papers/documents-database/?document=lute_doug_11_01_d5_02202015 (Letöltés időpontja: 2022.03.02.)

³ Resperger István – Túri Viktória: Iszlám Állam modus operandi harctéren, médiában és a pszichológiában. Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, Budapest, 2021. pp.124-126.

Number of U.S. Soldiers Killed in the Iraq War from 2003 to 2020

<https://www.statista.com/statistics/263798/american-soldiers-killed-in-iraq/> (Letöltés időpontja: 2021.05.01.)

gazdasági potenciállal bíró és létszámban is jelentősen alulmaradó ellenféllel szemben. Hiába nyerték meg a harcászati szintű összecsapások döntő hányadát a fejlett és jól kiképzett nyugati haderők, a háborút Afganisztánban elveszítették és nem állnak győzelemre Irakban sem.

A világ és a társadalom a közelmúltban gyökeresen átalakult: az infokommunikációs eszközök rohamos fejlődése, valamint az Internet megjelenése magával vonzotta a hadviselés változását is. A legmodernebb technológia alkalmazása önmagában nem vezet sikerre az új típusú, az Internet és az infokommunikációs eszközökből eredően hálózatos és decentralizált elven működő, gyors alkalmazkodásra képes ellenféllel szemben. Míg a nyugati országok a modern számítógépek és eszközök hálózatba kötésétől remélik a megoldást, addig a velük szemben álló, a hadviselés egy új generációját alkalmazó ellenfél az emberek hálózatára támaszkodva ér el sikereket. Nem a harctéren, a katonai potenciálunk legyőzése révén kívánják a győzelmet elérni, hanem a hagyományos fegyveres erőket megkerülve, politikai, gazdasági, szociális és irreguláris katonai platformokon igyekeznek a politikai döntéshozók akaratát közvetlenül befolyásolni és meggyőzni őket arról, hogy az általuk kitűzött cél nem megvalósítható, vagy annak megvalósítása túl nagy áldozatokkal jár.

Az elv, amely szerint a megfelelő politikai akaraton keresztül a gazdaságilag és katonailag gyengébb fél képes legyőzni az erősebb felet, egységbe rendezve először Mao Ce-tung műveiben jelenik meg. Mao alapelveinek mentén, azokat tovább fejlesztve jutottak el napjaink felkelő – és/vagy terrorista – szervezetei oda, hogy olyan típusú háborút kényszerítsenek a világ egyetlen katonai szuperhatalmára és szövetségeseire, amelyben a jól működő katonai gépezetet megkerülve, a politikai és stratégiai céljaik megvalósítását soha fel nem adva, a felmerülő problémákhoz mindig alkalmazkodva, a harcászati szinten lévő kihívásokra gyakorlati megoldásokat kialakítva képesek a győzelmet kivívni.

Az értekezés témaválasztását indokolja, hogy a negyedik generációs hadviselést alkalmazó szervezetek eljárásainak, vezetési és irányítási elveinek tanulmányozásából olyan tapasztalatokat lehet levonni, amelyek beépítése a nyugati haderők rendszerébe egy rugalmasabb, alkalmazkodó képesebb, az információs társadalom által élénk állított kihívásokra megfelelőbb választ adni képes állami fegyveres erők kialakítását teszi lehetővé, ami elősegítheti a negyedik generációs hadviselés elveit alkalmazó hadviselő féllel szembeni eredményes fellépést.

A téma aktualitását a NATO célkitűzéseit taglaló NATO 2030 dokumentum, valamint a 2021. június 14-én kiadott Brussels Summit Communiqué is alátámasztja. Ezekben a

dokumentumokban külön fejezet foglalkozik a nem állami szereplők okozta kihívásokkal,⁴ a terrorizmus,⁵ a hibrid és kibertámadások okozta problémákkal,⁶ valamint a NATO sikerének egyik kulcsfontosságú elemeként említik a változásokhoz való alkalmazkodás képességét.⁷

Kutatási célok

A magyar hadtudomány hadelmélet és hadviselés témaköréhez sorolható kutatással, hozzá kívánok járulni a fegyveres erők hatékonyabb stratégiai vezetésének kialakításához, szervezeti felépítésének és tevékenységi rendszerének megújításához, valamint olyan elvek és eljárások megalkotásához, amelyek alkalmazása révén a Magyar Honvédség, és egyéb NATO erők nagyobb sikerrel lesznek képesek felvenni a harcot és kivívni a győzelmet a negyedik generációs elvek mentén harcoló felkelő szervezetek, és terrorista csoportok ellen.⁸

A kutatás céljai a következők:

1. Feltárni, hogy napjaink felkelő és terrorista szervezetei milyen elvek és filozófia mentén működnek, milyen eljárásmodokat, módszereket, vezetési, és szervezési metódusokat, valamint technológiát alkalmaznak tevékenységeik során. A szemben álló fél megismerése nagymértékben elősegítheti, hogy a nyugati államok sikerrel vegyék fel a küzdelmet a negyedik generációs hadviselést alkalmazó felkelő szervezetekkel.
2. Igazolni, hogy Mao fektette le az alapjait annak a működési elvnek, mellyel a napjainkban tapasztalható nagyfokú hatékonysággal képesek szembeszállni a felkelő szervezetek a náluk lényegesen nagyobb gazdasági és katonai potenciállal rendelkező államokkal.

⁴ Brussels Summit Communiqué, 31. pont

https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm (Letöltés időpontja: 2021.07.03.)

⁵ Brussels Summit Communiqué, 16-21. pont

NATO 2030: United for a New Era. Analysis and Recommendations of the Reflection Group appointed by the NATO Secretary General, 2020. november 25., pp.32-33.

https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-Reflection-Group-Final-Report-Uni.pdf (2021.02.22.)

⁶ NATO 2030: United for a New Era. pp.45-56.

⁷ NATO 2030: United for a New Era. pp.7-8.

Brussels Summit Communiqué, 77. pont

⁸ Boda József – Boldizsár Gábor – Kovács László – Orosz Zoltán – Padányi József – Resperger István – Szentes Zoltán: A hadtudományi kutatási irányok, prioritások és témakörök. Nemzeti Közsolgálati Egyetem, 2016., pp.3-9.

3. Bemutatni, hogy a globalizáció, az Internet megjelenése, valamint az infokommunikációs eszközök gyors fejlődése és elterjedése milyen hatással volt és van a felkelő szervezetek működési mechanizmusára.
4. Elemezni, hogy a nemzetállamok hagyományos katonai erejének megkerülése mentén, milyen módszerek és eljárások révén képesek a negyedik generációs hadviselést folytató nem állami szereplők, olyan mértékű hatást kifejteni akár egy szuperhatalomra is, hogy az felhagyjon az ellenük folytatott fegyveres küzdelemmel.
5. Megállapítani és rögzíteni azokat az eljárás módokat, amelyek révén a felkelő szervezetek nagyfokú hatékonysággal képesek átvenni a társadalom jelentős rétegei felett az irányítást.
6. Megállapítani, hogy melyek azok az eljárás módok, melyeket az államok fegyveres erői is alkalmazhatnak annak érdekében, hogy eredményesebben legyenek képesek felvenni a küzdelmet a felkelőkkel a társadalom megnyeréséért folytatott küzdelemben.
7. Azonosítani azokat a vezetési és szervezési eljárásokat, amelyek napjaink felkelő szervezetei számára biztosítják a rugalmasságot és a helyzetek gyors változásának kezeléséhez szükséges alkalmazkodó képességet. Ezek alapján elemezni és értékelni, hogy mely elemek építhetők be úgy a nyugati haderők működésébe, hogy azok megőrizzék a bürokratikus működésből eredő stabilitást, de egy rugalmasabb, a változásokat gyorsabban lekövetni képes szervezetté alakuljanak át.

Az értekezés a fentiekből kiindulva a következő fő kutatási kérdésekre keresi a választ:

1. Honnan eredeztethetők és melyek azok az eljárások, módszerek, vezetési és működési jellemzők, amelyek garantálják jelen korunk felkelő szervezetei számára, hogy az óriási gazdasági és létszámbeli hátrányuk ellenére sikeresen tudják felvenni a harcot a nyugati államok haderejével?
2. A felkelők és a felkelésellenes erők közti küzdelem sikere vagy bukása elsősorban a lakosság feletti kontroll kialakításán, továbbá a részükre nyújtott támogatáson áll, vagy bukik. A felkelő szervezetek nem egyidőben veszik át a hatalmat az adott állam teljes területén, hanem területről területre, lépésről lépésre és helyi szinten, alulról építkezve terjesztik ki uralmukat a lakosság és ezáltal a terület felett is. Ezzel szemben a nyugati államok műveleteik során – az

időkényszernek köszönhetően – az egész állam területén egyidőben igyekeznek megszilárdítani az általuk támogatott vezetés hatalmát. Közelmúltunk történéseiből megállapítható, hogy ez a megoldási módszer nem vezet eredményre. Stratégiai szinten érhetnek-e el nagyobb és tartósabb sikert a nyugati államok a területről területre való elv alkalmazásával?

3. Melyek azok az eljárásmodok, szervezési, vezetési és működési elvek, amiket a nyugati államok és fegyveres erők átvehetnek a felkelő szervezetektől, annak érdekében, hogy a jövőben sikerrel tudják felvenni velük a harcot?

Hipotézisek

Az értekezés a kutatási kérdések megválaszolásához az alábbi hipotézisekből indul ki:

H1: Napjaink felkelő szervezetei által alkalmazott stratégia, valamint eljárásmodok és módszerek nem forradalmian újak, hanem egy fejlődési folyamat eredményei, amelynek alapjait először Mao Ce-tung rendezte foglalta egységbe.

H2: Elemzésekkel és gyakorlati példákkal igazolható, hogy a felkelésellenes műveletek lakosságközpontú megközelítése során a társadalom feletti kontroll megszerzésére tett törekvéseknek – függetlenül attól, hogy a felkelőkről, vagy a felkelésellenes erőkről van szó – elsődlegesen a lakosság szembenálló féltől való elszigetelésére kell fókuszálni, ami kizárólag fegyveres erő alkalmazása révén valósítható meg.

H3: Elméleti elemzésekkel és gyakorlati példák bemutatásával igazolható, hogy a felkelésellenes műveletek során alkalmazott – nyugati – katonák létszáma messze elmarad attól a létszámtól, amellyel egy egész állam területén hatékonyan ellenőrzés alatt lehetne tartani a lakosságot és meg lehetne valósítani a lakosság elszigetelését a felkelőktől. Gyakorlati példákkal igazolható, hogy – a hatékonyabb kontroll megvalósítása érdekében – nem a teljes állam területén kell megkezdeni a felkelésellenes műveleteket, hanem a rendelkezésre álló felkelésellenes erők számától kellene függővé tenni annak a területnek a nagyságát, ahol azok kezdetben tevékenykednek. A műveleteket újabb területre akkor célszerű kiterjeszteni, amikor az első régió stabilitása a helyi adminisztráció és rendvédelmi erők által már garantálható.

H4: Bemutatható és igazolható, hogy a felkelésellenes műveletek adaptációs küzdelmekként írhatók le. Napjaink felkelő szervezetei az információs technológia⁹ nyújtotta

⁹ A kifejezés számos változata megtalálható a szakirodalomban. Az értekezésben Haig Zsolt és Kovács László által használt formát alkalmazom.

Haig Zsolt – Kovács László: Kritikus infrastruktúrák és kritikus információs infrastruktúrák. Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest, 2012., p.6.

lehetőségeket kihasználva olyan rugalmas szervezeti, vezetési és működési formát alakítottak ki, amely által nagyfokú alkalmazkodó képességre tettek szert. A nyugati államok hatékonyságot szem előtt tartó, a szükséges információmegosztás elvén jól elkülönült bürokratikus silókban működő, lomha szervezetei a hálózatos elven működő felkelő szervezetekkel nem képesek mindig érdemben felvenni a versenyt. Annak érdekében, hogy hatékonyan legyenek képesek szembeszállni az új típusú ellenséggel és hogy megfelelő ütemben legyenek képesek alkalmazkodni a kialakult helyzethez, szükséges, hogy a nyugati haderők a bürokratikus működésből eredő kiszámíthatóságot, stabilitást és hatékonyságot ötvözzék a nagyobb cselekvési szabadságot biztosító hálózatos alapú működés elveivel.

Alkalmazott kutatási módszerek

Tudományos kutatásom célja, hogy alkalmazott kutatáson keresztül, a gyakorlati élet során felmerült problémák megoldására, valamint a jövőben várhatóan bekövetkező kihívások kezelésére irányuló olyan, a jelenleginél hatékonyabb módszereket, eljárásokat, elveket mutassak be, amelyek rövid időn belül alkalmazhatók és amelyek közvetlen gyakorlati szükségleteket elégítenek ki.

A disszertációban az elmélet-logikai kutatási módszerek közül az összehasonlítás módszerét alkalmazom a Mao, valamint az Iszlám Állam által alkalmazott elvek és eljárások közti azonosságok, hasonlóságok és különbségek feltárása érdekében.¹⁰ Ennek az összehasonlító elemzésnek a végrehajtásával az a célom, hogy rávilágítsak arra, hogy napjaink nem állami, a negyedik generációs hadviselés elveit és módszereit alkalmazó ellenfelei nem hirtelen a semmiből alakultak ki, hanem egy olyan hosszú fejlődési folyamat egyik állomását jelentik, amelynek alapjait Mao rendszerezte és foglalta írásba.

Az összehasonlító elemzés során az absztrahálás módszerét alkalmazva, Mao és az Iszlám Állam elveit és módszereit analizálva, az összefüggéseket egymástól elválasztva, önmagukban vizsgáltam. A folyamatok ilyen típusú leegyszerűsítése – önmagukban való vizsgálata – lehetővé tette számomra, hogy a dolgozatban vizsgált szempontok mélyére hatoljak és azok lényegi elemeit alapjaiban meg tudjam ismerni.¹¹

https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/13291/kritikus_infrastrukturak_es_kritikus_informacios_infrastrukturak.pdf?sequence=1 (Letöltés időpontja: 2022.02.26.)

¹⁰ Göcze István: A tudományos kutatás módszerei. In.: Hadtudományi Szemle, 2011/3., p.162.

¹¹ Uo.

Az a fejlődési folyamat, amely során a Mao által alkalmazott elvektől, eljárásoktól és módszerektől eljutunk a vietnámi háborún, a szandinista mozgalmon, az Intifádán és az al-Kaidán keresztül az Iszlám Állam elveihez, eljárásaihoz és alkalmazott módszereihez a történeti módszer segítségével kerül bemutatásra és elemzésre.¹²

A doktori disszertáció hatodik és hetedik fejezetében szintén az összehasonlító elemzést alkalmazom azon különbségek megállapítására, amelyek napjaink felkelő szervezetei és a nyugati államok fegyveres erőinek a működési, szervezési és vezetési rendszerei között figyelhetők meg. Céloom azon tényezők feltárása, amelyek lehetővé teszik a felkelő szervezetek számára a rugalmas működést és a gyors alkalmazkodó képesség gyakorlását, valamint azon összetevők mibenlétének a megállapítása, amelyek a nyugati haderők esetében ennek a gyors alkalmazkodásnak az útjában állnak. Az elemzés során különválasztom és így analizálom az elemzés szempontjából általam lényeges tulajdonságokat, majd szintetizálom azokat, annak érdekében, hogy megoldási javaslatokat tudjak nyújtani arra vonatkozóan, hogy a nyugati haderők a bürokratikus működés előnyös tulajdonságainak megtartása mellett, a negyedik generációs hadviselési módot alkalmazó hadviselő fél rugalmasságát és alkalmazkodó képességét biztosító elveket és eljárásokat is be tudják építeni saját rendszereikbe.¹³

A kutatás eredménye

Általános fogalmak

A megalapozott elemzés érdekében egy egységes tudományos rendszerben mutattam be az általános fogalmakat, amelyben az aszimmetrikus hadviselésből kiindulva, a gerilla katonai gondolkodásmód struktúrája és főbb jellegzetességei, a felkelés és felkelésellenes műveletek, valamint a hadviselés generációi kerültek ismertetésre.

Az aszimmetrikus hadviselési formáról megállapítottam, hogy az a gyengébb technikai és humán erőforrással, de információ fölényrel rendelkező fél, tudatos választása. Az erők kiegyenlítése, az aszimmetria megszüntetése céljából, a hagyományos hadviselést folytató fél megtörésére, társadalmi bázisától való megfosztására és kifárasztására törekszenek. Az indirekt hadviselés irreguláris formája a gerilla hadviselés, amely a gerilla katonai gondolkodásmód szemléleten keresztül került bemutatásra.

¹² Uo. p.160.

¹³ Uo. pp.162-163.

Megállapítottam, hogy egy gerillaszervezet fejlődése során három különböző intenzitású tevékenységi mód alkalmazható, amelyek közül az alacsony (terrorizmus) és közepes (gerilla hadviselés) intenzitásút elemeztem.

Az újtípusú felkelést, azaz a negyedik generációs hadviselést folytató félről megállapítottam, hogy elsődleges célja a szemben álló felek erői közti korrelációnak a megváltoztatása,¹⁴ politikai célkitűzéseinek a megvalósítása, a szemben álló társadalom és a politikai döntéshozóinak a gondolkodására, érzelmeire való direkt ráhatás révén, melyet a politikai, információs, katonai és gazdasági területeken vívott fegyveres, vagy fegyvertelen küzdelem révén valósítanak meg.

A kifárasztó gerilla hadviselési forma – A felkelés új formájának születése

A fejezetben, a gerilla katonai gondolkodásmód közepes intenzitású tevékenységi formáját, azaz a három egymásra épülő hadászati fázisból álló, kifárasztó gerilla hadviselést elemeztem, amely során egy elhúzódó jellegű küzdelemben ragadta Mao Ce-tung magához a hatalmat.

Mao az előtte álló harcászati és hadműveleti problémákra, praktikus és működőképes megoldásokat alakított ki, ezzel megalapozva a jövőjét a hadviselés egy új – negyedik – generációjának. Új stratégiai koncepciót dolgozott ki, amely a gerilla hadviselést kiemelte a hagyományos hadviselést támogató szerepkörből. Olyan hadviselési formává alakította, mellyel az aszimmetrikus küzdelemben a gyengébb fél, a hagyományos hadviseléstől függetlenül is képes a háború megnyerésére és a stratégiai céljainak a megvalósítására. Tette mindezt úgy, hogy az erők korrelációjának a saját oldalára való billentése céljából kiemelt figyelmet fordított a politikai mozgósításra, a propaganda szerepére, valamint a lakosság feletti kontroll kialakítására.¹⁵

Meg kell azonban jegyezni, hogy Mao a végső győzelem kivívásának – azaz a hatalom átvételének – kulcsát egy hagyományos katonai erővel és eljárásokkal megívott döntő ütközetben látta.

¹⁴ Galula, David: Counterinsurgency Warfare. Theory and Practice. Praeger Security International, London, 2018., p.39.

¹⁵ Hammes, Thomas X.: The Sling and The Stone – On War in the 21st Century. Zenith Press, Minneapolis, 2006., pp.50-51.

Napjaink felkelő szervezetei által alkalmazott negyedik generációs hadviselés fejlődésének szakaszai

A fejezetben szereplő felkelő szervezetek tevékenységének elemzése alapján arra a következtetésre jutottam, hogy napjaink felkelő szervezetei a hadviselés negyedik generációját alkalmazva, már nem a velük szemben álló – nagyobb gazdasági és katonai potenciállal rendelkező – fél katonai erejének a megsemmisítése révén, hanem közvetlenül a politikai döntéshozók gondolkodásmódját befolyásolva akarják stratégiai céljaikat megvalósítani. Céljuk, hogy a szemben álló fél politikai vezetőit meggyőzzék arról, hogy az általuk kitűzött stratégiai célok elérhetetlenek, vagy elérésük túl nagy emberi és anyagi erőforrást igényelnek.

Mao elveit alapul véve, és azokat tovább fejlesztve, vitte sikerre Ho Si Minh és Vo Nguyen Giap Észak-Vietnám célkitűzéseit. Az északi felkelők számos alkalommal szenvedtek harcászati és hadműveleti szinten vereséget, ennek ellenére a háborút mégis megnyerték. A stratégiai fókuszát áthelyezték a harctéren folyó küzdelemről a propaganda-, és politikai téren folyó küzdelemre,¹⁶ és harcászati mozzanataikat úgy rendezték hadműveletté, hogy az stratégiai szinten az Egyesült Államok politikai akaratát, a háború folytatása iránti elkötelezettséget örölje fel, ezáltal változtatva meg az erők korrelációját. A végső győzelem kivívását továbbra is a reguláris erők tevékenységére alapozták.

A végső győzelem hagyományos erők döntő ütközetein keresztül történő kivívásának „*hagyományával*” a nicaraguai szandinisták szakítottak először. Megfelelő katonai potenciál hiányában, nem voltak képesek arra, hogy nagyszabású katonai műveletek hajtsanak végre a kormányerőkkel szemben. A mérsékelt és demokratikus álca mögé bújtatott széles társadalmi bázist magába foglaló politikai front erejére támaszkodva érték el a kormány összeomlását, majd ragadták magukhoz a hatalmat.

A palesztin vezetők szintén felismerték, hogy megfelelő gazdasági és katonai potenciál hiányában, az erőegyensúly saját oldalukra billentésének megvalósítása, a nemzetközi politikai hangulat, valamint Izrael belső politikai helyzetének¹⁷ a megváltoztatásán keresztül kivitelezhető. Az első Intifáda idején a fegyveres harcokat szinte teljes mértékben nélkülözték. Céljaikat a média erejére támaszkodva, a különböző célcsoportoknak szóló, különböző üzenetek közvetítése révén valósították meg.¹⁸

¹⁶ Uo. pp.68-70.

¹⁷ Elérni, hogy demokratikus szavazás keretén belül, az izraeli nép a Likud párt helyett, a Munkáspártot juttassa hatalomba.

¹⁸ Galula: Counterinsurgency Warfare. Theory and Practice. p.32.

Maotól indulva, mindegyik szervezetnél megfigyelhető bizonyos fokú hálózatos szerveződés. A palesztinok esetében, a hálózat alapú alulról szerveződő kormányzati rendszer már a siker egyik kulcsfontosságú eleme volt. A hálózatos szerveződést tovább fejlesztve, azt világméretűvé téve, az al-Kaida egykori vezetőjének a célja, a jelenlegi világrend megdöntése, és egy iszlám kalifátus létrehozása volt. Ennek megvalósítása érdekében az egész világot behálózó ideológiai alapon szerveződő, gazdasági, katonai és információs szervezetet hozott létre. Az erőegyensúly számára kedvező irányba való alakítását – a negyedik generációs hadviselést alkalmazó elődeihez hasonlóan – a médiában küldött üzenetei révén kívánta megvalósítani.

Az Iszlám Állam hadviselése

A fejezetben napjaink egyik legtöbbet emlegetett dzsihadista csoportja, az Iszlám Állam került bemutatásra, amelyről azt a következtetést vontam le, hogy nem tekinthető pusztán egy terrorista szervezetnek. A terület birtoklása, az államszerű működés, a gerilla katonai gondolkodásmód mindhárom intenzitású tevékenységi formájának alkalmazása alapján, az IÁ egy olyan államként tetszelgő, gerillamódszereket is alkalmazó terrorszervezetként írható le, amely az iszlám világ jelenlegi, Nyugattal együttműködő politikai szereplőinek megbuktatását követően saját, szélsőséges nézeteket valló politikáját kívánja érvényre juttatni, valamint végső célként egy világszintű Kalifátust kíván létrehozni.¹⁹

A szervezet céljai érdekében a gyors taktikai sikerek elérése mellett, az ellenség pszichikai és fizikai kifárasztására törekszik, melyet stratégiai szinten egy hosszan elhúzódó, háromfázisú folyamat keretei között tervez megvalósítani. A fázisok során a gerilla katonai gondolkodásmód három eltérő intenzitású tevékenységi módjának kombinált és rugalmas alkalmazása rendkívüli túlélőképességet biztosít számára.

A társadalom széles rétege feletti ellenőrzés kulcsfontosságú szerepet játszott az IÁ sikerében, ezért tagjai ennek megvalósítása érdekében a központi hatalomtól független intézményrendszert alakítottak ki. Megfélemlítő módszerek, brutális terrorcselekmények és azoknak a modern kor vívmányai által részletekbe menő propagálása lehetővé tette a szervezet számára, hogy ne kizárólag a szervezet uralma alatt élő emberekre, hanem a nyugati világ társadalmaira is jelentős mérvű befolyással legyenek.

¹⁹ Resperger – Túri: Iszlám Állam modus operandi harctéren, médiában és a pszichológiában. p.22.

Az IÁ tevékenysége számos területen jelentős hasonlóságot mutat a korábbi gerilla hadviselést folytató lázadó csoportok cselekedeteivel. Újszerűsége a világszintű gazdasági, piaci, pénzügyi, társadalmi egységesedési folyamat, a robbanásszerű információs technológiai fejlődés, valamint a Világháló megjelenésének és elterjedésének következtében a szűken értelmezett műveleti területen túlnyúló információ fölényben, az államszerű szerveződés kialakításában és a társadalom feletti kontroll hatékony és kiterjedt megvalósításában rejlett.

Felkelésellenes műveletek

Közhelyszerű, de igaz megállapítás, hogy nem elégséges az ellenfelünket ismerni, hanem tisztában kell lennünk saját képességeinkkel is. Szükséges feltárni azokat a hiányosságokat, amelyek kiküszöbölése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a jövőben sikerrel tudjuk felvenni a küzdelmet a negyedik – vagy az ötödik – generációs hadviselés elvét alkalmazó ellenféllel szemben.

Megállapítottam, hogy mivel a gerillák túlélésük érdekében nem szállnak döntő ütközetbe a náluk jóval erősebb reguláris fegyveres erőkkel, nem állnak ki nyílt küzdelemben az általuk uralt területek védelme érdekében, nem rendelkeznek olyan infrastruktúrával, melyet minden áron meg akarnának tartani, ezért a katonai értelemben vett fixálásuk a hagyományos hadviselés során alkalmazott eszközök és eljárások révén nem megvalósítható. A túlélésük zálogául szolgáló egyetlen olyan terület, amely érdekében harcra kényszeríthetők, az a humán dimenzió. Ebből következik, hogy a felkelésellenes erőknek – a gerillákhoz hasonlóan – a fő hangsúlyt a lakosság feletti kontroll kialakítására, valamint azok felkelőktől való fizikai és pszichikai elszigetelésére kell helyezniük. Annak érdekében, hogy az elszigetelést és a lakosság feletti kontrollt hatékonyan meg tudják valósítani, a felkelésellenes erőknek képesnek kell lenniük kialakítani és működtetni egy kiszámítható, következetes, széles spektrumú irányadó normatív szabályrendszert, amelynek alapvető és elsődleges eleme a fegyveres erőszak alkalmazására, bárhol és bármikor való képesség, továbbá a propaganda és a jól működő adminisztráció.

A fejezetben továbbá feltártam, hogy a felkelésellenes műveletek leginkább a gerillák és a velük szemben álló felkelésellenes erők adaptációs küzdelmeként jellemezhetők, továbbá, hogy ebben a versenyben jelenleg a felkelők vezetnek.

Megoldás az állam biztonsági erői számára műveleteik sikeres végrehajtása érdekében

Gyorsan változó és komplex világunkban a tömegkommunikációs eszközökön és közösségi médián keresztül a politikai döntéshozók gondolkodásmódját közvetlenül befolyásolni képes, a modern technikának és az internetnek köszönhetően a hálózatos felépítésű, központi ideológia mentén decentralizált elven működő felkelő szervezetek rendkívüli rugalmassággal és alkalmazkodó képességgel képesek globális szinten támadásaikat koordinálni.

Ezzel szemben a nyugati államok fegyveres erői a stratégiai összehangoltságot nélkülözve, túlzott bürokratikus elvek, hierarchikus szervezeti modell, centralizált vezetési stílus, túlzott szabványosítás és a szabályokhoz való merev ragaszkodás elve szerint működnek, amely ugyan garantálja a kiszámítható és hatékony működést, de a változásokat csak nehezen, vagy egyáltalán nem képes követni.

Annak érdekében, hogy eredményesen tudjuk felvenni a negyedik generációs elveket alkalmazó szervezetekkel a versenyt, változtatásokat kell eszközölnünk. A decentralizáltság növelése és a bürokrácia csökkentése során, azokat teljes mértékben fel nem adva, olyan új szervezeti működést kell kialakítani, amely ötvözi a jelenlegi bürokratikus működésből eredő kiszámíthatóságot, stabilitást, hatékonyságot, valamint a negyedik generációs hadviselés elveit alkalmazó szervezetek rugalmasságát.

Ahhoz, hogy a közös cél érdekében való együttes erőfeszítés, azaz a stratégiai összehangoltság megvalósuljon, szükséges a teljes szervezetre kiterjedően kialakítani a megosztott tudatot, amelyhez elengedhetetlen a jelenleg alkalmazott vezetési aktusok újragondolása, olyan módon, hogy a parancsnok a lehető legszélesebb körben direkt módon tudja kommunikálni a parancsnoki szándékát.

Szükséges az egyes szervezeti elemek személyes kapcsolati alapon történő összekötése is, ami összekötők alkalmazásán keresztül valósítható meg. Az ilyen összekötőkből álló rendszer nem csupán két szervezet közös képes hidat kialakítani, hanem az összekötők kapcsolati rendszeréből kialakult informális hálózat nagymértékben elősegítheti a szervezetek közti stratégiai összehangoltságot is.

A szervezet rugalmasabbá tételéhez, az adaptációs ciklus felgyorsításához szükséges a döntési hatáskörök lehető legalacsonyabb szintre történő delegálása. A parancsnok szerepe, hogy biztosítsa a beosztottak lehető legszélesebb köre számára azon információkat, amelyek lehetővé teszik számukra az összefüggések megértését, felügyelje a műveleteket és az ahhoz

szükséges erőforrásokat, hogy megakadályozza, hogy a bürokrácia a hatékony működés útjába álljon, hogy tisztán és jól érthetően kommunikálja az elérendő célt, azaz a parancsnoki szándékot és hogy támogassa a beosztottakat az önálló feladatvégrehajtásban ameddig azok cselekedetei sem törvénybe, sem erkölcsi elvekbe nem ütköznek és összhangban vannak a stratégiai céllal.

Összegzett következtetések

A stratégia, valamint az eljárásmodok és módszerek, amelyeket napjaink felkelő szervezetei nagyfokú eredményességgel alkalmaznak a nyugati fegyveres erőkkel szemben, nem forradalmian újak. Működési elvük alapjait először Mao Ce-tung rendezte egységbe, foglalta írásba és alkalmazta azokat sikeresen, majd jelenlegi formájuk megvalósulását az elmúlt 70-80 év társadalmi változásai és az információs technológia fejlődése tette lehetővé. Mao, valamint az Iszlám Állam stratégiáját, elveit és eljárásait, egy általam megválasztott szempontrendszer alapján elemeztem és hasonlítottam össze. Az elemzett szakirodalom, valamint napi híradások alapján bizonyítottam, hogy az egymástól térben és időben is jelentős távolságra működő két szervezet stratégiájában és működésében alapvető egyezések és hasonlóságok vannak. A fejlődési folyamat bemutatása céljából, a két szervezet működése közt eltelt időszakban tevékenykedő felkelő szervezeteket mutattam be, ami során igazolást nyert, hogy Mao elveire építve, azokat az aktuális társadalmi és információs technológiai fejlettségi szinthez igazítva alkalmazták és fejlesztették tovább azokat.

A társadalom feletti kontroll megszerzése – függetlenül attól, hogy felkelőkről, vagy felkelésellenes erőkről van szó – kizárólag a fegyveres erőszak alkalmazásán keresztül lehetséges. Ebből eredően a lakosságközpontú megközelítés alkalmazása során is – az újjáépítési, fejlesztési és humanitárius feladatokkal szemben – elsődleges és kiemelt feladatnak kell lennie a biztonsági erők által végrehajtott műveleteknek, melyeknek a biztonság megteremtésére, azaz a lakosság felkelőktől való elszigetelésére kell, hogy fókuszáljanak. Az értekezésben bemutattam, hogy a felkelők a hagyományos hadviseléstől eltérően, kizárólag a társadalom – vagy annak egy rétege – feletti kontroll megtartása érdekében szállnak harcba, ebből kifolyólag igazoltam, hogy fixálásuk – és ezt követő megsemmisítésük – kizárólag a lakosságon keresztül valósulhat meg. Bizonyítottam, hogy a lakosság elszigetelését csak abban az esetben lehet hatékonyan végrehajtani, amennyiben a felkelésellenes erők nem húzódnak vissza elszigetelt táboraikba, hanem folyamatosan a lakosság védelmére tudnak kelni, azaz köztük és velük élnek. Kizárólag a folyamatos jelenlét és a társadalom fegyveres erőszak által

történő szünet nélküli elszigetelése a gerilláktól teremthet kedvező feltételeket ahhoz, hogy a lakosságot fizikailag és ideológiailag is elválasszuk a felkelőktől, és kedvező felételeket teremtsünk a sikeres hosszútávú eredmények eléréséhez vezető társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításához.

A fent leírt elvet csak abban az esetben lehet hatékonyan megvalósítani, ha a közelmúltban – Irakban és Afganisztánban – alkalmazott eljárásokkal ellentétben, a felkelésellenes erők nem akkora műveleti területen kerülnek alkalmazásra, ahol egymástól nagy távolságokra szétszórtan, a felkelőknek teret engedve hajtják végre műveleteiket. Ennek értelmében a kezdeti műveleti terület nagyságát a megfelelően kiképzett és felkészített felkelésellenes erők létszámától függően kellene meghatározni olyan számvetéssel, amely szerint a lakosság hatékony elszigetelése a felkelőktől érvényesülni tud. A műveletek újabb területekre való kiterjesztését kizárólag akkor szabad végrehajtani, amikor a helyi adminisztráció és rendvédelmi erők már szinte – vagy teljesen – önállóan képesek ellátni feladataikat. Bizonyítottam, hogy Mao és az Iszlám Állam is a háromfázisú stratégia lépéseit követve, nem egyidőben szerezte meg a kontrollt nagy kiterjedésű terület és nagy létszámú lakosság felett, hanem a területről területre való terjeszkedés, valamint az alulról építkező közigazgatás elvét alkalmazva érték el jelentős sikereket és vették át a kontrollt a lakosság felett és szorították ki a kormányerőket. A Galula által lefektetett elvre, a lakosság, valamint a felkelésellenes erők közti arányszámokra, valamint saját műveleti tapasztalataimra alapozva megalapozottan feltételezhető, hogy a felkelők által sikeresen alkalmazott elv a felkelésellenes erők esetében is tartósabb eredményre vezetne.

A felkelésellenes műveletek adaptációs küzdelemként írhatók le, ezért a túlzóan bürokratikus nyugati haderők csak abban az esetben vehetik fel a hálózatos felépítésű, centralizált ideológia mentén, de nagyfokú szabadsággal működő, a fejlett információs technológia nyújtotta előnyöket kiaknázó felkelő szervezetekkel a versenyt, amennyiben napjaink komplex műveleti környezetéhez alkalmazkodva megtalálják azt a működési formát, amely ötvözi a bürokratikus működés kiszámíthatóságát és a hálózatos működésből eredő rugalmas működést és decentralizált feladatvégrehajtást. Gyakorlati példákra alapozva bizonyítottam, hogy a felkelő szervezetek mind stratégiai, mind harcászati szinten gyorsabban képesek alkalmazkodni a műveleti környezet változásaira, mint a nyugati fegyveres erők. Köszönhető mindez annak, hogy közös ideológia vezérli őket, túlélésük érdekében hálózatos módon szerveződnek és decentralizáltan működnek. Ezeknek a tulajdonságoknak a megfelelő módon való integrálása (stratégiai összehangoltság, a közös cél egységes értelmezése, bizalom

kiépítése, új vezetési filozófia és szervezeti struktúra alkalmazása) a robusztusabb és kiszámíthatóbb működést igénylő nyugati haderőkbe, nagymértékben elősegítheti, hogy az adaptációs küzdelem során eredményesebben vegyék fel a versenyt a felkelő szervezetekkel szemben.

Új tudományos eredmények

1. Bizonyítottam, hogy az Iszlám Állam – valamint napjaink egyéb, a nagyobb gazdasági és katonai potenciállal rendelkező államokkal hatékonyan szembeszállni képes, felkelő és gerilla módszereket is alkalmazó terrorszervezetek – tevékenysége számos ponton a Mao által kialakított elveken alapul.
2. Elemeztem és bizonyítottam, hogy napjaink felkelő szervezetei, az Internet, az infokommunikációs eszközök, valamint a közösségi média elterjedésének köszönhetően, a korábbiaknál gyorsabban képesek szélesebb társadalmi réteg gondolkodását a számukra kedvező irányba befolyásolni, aminek következtében a nyugati haderők hagyományos katonai erejét megkerülve, a politikai döntéshozók akaratának közvetlen befolyásolása révén képesek lehetnek a győzelmet kivívni.
3. Elméleti kutatásaim alapján megalkottam a felkelésellenes műveletek új, pontosított fogalmát, amelyben a változtatás eredményeképp már megjelenik napjaink hadviselésének egy olyan kulcsfontosságú eleme az információs hadviselés, amelyre kiemelt figyelmet kell szentelni.
4. Elemeztem és igazoltam, hogy Mao és az Iszlám Állam egy jól felépített háromfázisú stratégia mentén, elsődlegesen fegyveres erőszak alkalmazására támaszkodva, fokozatosan, területről területre haladva vette át a kontrollt nagyszámú lakosság felett. Ezen vizsgálatok alapján – valamint a rendelkezésre álló korlátozott számú katonai és rendőri erőkből eredően – megalapozottan az feltételezhető, hogy a felkelésellenes erők ugyan ezen elvek alkalmazása elvén, területről területre haladva, a társadalom felkelőktől való fizikai és pszichikai elszigetelésére bárhol és bármikor folyamatosan képes biztonsági erő alkalmazása révén teremtheti meg a hosszútávú siker alapköveiként szolgáló szociális, politikai és gazdasági fejlesztésekhez szükséges biztonságos környezetet.
5. Elemeztem, értékeltem és igazoltam, hogy napjaink komplex műveleti környezetében a felkelők és a felkelésellenes erők közt zajló ciklikusan ismétlődő, adaptációs küzdelemben a hálózatos szerveződésnek, valamint a központi ideológia által vezérelt decentralizált végrehajtásnak köszönhetően a felkelő szervezetek gyorsabb alkalmazkodásra képesek, mint

a bürokratikus és robusztus nyugati haderők. Azonosítottam és meghatároztam azokat a szervezeti és vezetési tulajdonságokat és követelményeket, mint a stratégiai összehangoltság, közös cél egységes értelmezése, bizalmon alapuló horizontális együttműködés, centralizált döntéshozatal, de decentralizált végrehajtás, új vezetési filozófia, amelyekkel olyan, a bürokratikus működés stabilitását megtartó hálózatos szerveződésű haderő kialakítása lehetséges.

Az értekezés eredményei alapján az alábbi kérdések további vizsgálata javasolt:

- A disszertációban bemutattam, hogy a felkelésellenes műveletek adaptációs küzdelmekként írhatók le, melyből egyértelműen következik, hogy ennek a hadviselési formának a jellege és a nyugati haderőkkel szemben álló szervezetek folyamatos változáson mennek keresztül. Jelen értekezés csak egy pillanatképet ad ennek a típusú hadviselésnek és a benne részt vevő feleknek a jellemvonásairól. Ennek megfelelően egyrészt, a jelenben és a jövőben a negyedik – vagy ötödik – generációs hadviselés elveit alkalmazó – állami, vagy nem állami – szereplőknek a folyamatos tanulmányozása, másrészt pedig magának a hadviselési formának permanens vizsgálata szükséges.
- A dolgozat terjedelmi korlátainál fogva nem fejtettem ki részletekbe menően azokat a nélkülözhetetlen szervezeti változásokat, eljárásokat és módszereket, amelyek révén a nyugati haderők – köztük a Magyar Honvédség – a kor kihívásaihoz alkalmazkodva, a lehető leghatékonyabb módon tudnák felvenni a harcot a negyedik generáció elvei mentén harcoló állami, vagy nem állami szereplőkkel szemben. A kérdéskör alaposabb vizsgálata megfelelő alapul szolgálthat egy másik doktori értekezés központi témájához.
- Napjainkban egyre inkább az állami szereplők (Kína, Oroszország, Irán, Észak-Korea) is élnek a negyedik generációs hadviselés – kibertámadás, proxyk alkalmazása, tömegek befolyásolása a média által,²⁰ stb. – szürke zónás elemeivel. Annak vizsgálata, hogy ezen államok milyen lehetséges szisztémák mentén alkalmazzák a dolgozatban bemutatott eljárásokat olyan módon, hogy a háborús küszöb elérése alatt maradjanak, potenciális témája lehet egy doktori értekezésnek.

²⁰ Giles, Keir: Handbook of Russian Information Warfare. Research Division NATO Defense College, 2016., pp.19-21., pp.48-49.
<https://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=995> (Letöltés időpontja: 2021.09.01.)

A kutatási és tudományos eredmények gyakorlati felhasználhatósága, ajánlások

A disszertációban bemutatott eredmények több területen is alkalmazhatóak. A kutatás során jelentős mennyiségű magyar, valamint nemzetközi szakirodalom és aktuális esemény anyagát tártam fel és szintetizáltam, melyből kifolyólag a kutatási eredmények igazodási pontként segíthetik azokat, akik napjaink nem állami hadviselő szereplőinek stratégiáját, működési mechanizmusait, valamint eljárásait szeretnék értelmezni.

Az értekezés továbbá kiinduló pontként szolgálhat egy olyan új stratégia kialakításához, amely segítségével – az Afganisztánban és Irakban tapasztalt kudarckokat követően – nagyobb hatékonysággal lehet felvenni a versenyt a negyedik generációs hadviselés elvei mentén harcoló felkelő szervezetekkel.

A kutatás eredményei felhasználhatók a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar alap- és mesterképzés szakjain, különféle tanfolyamain tanuló tisztjelöltek és tisztek, valamint a Magyar Honvédség Altiszti Akadémián, az alapképzésük után továbbtanuló altisztek felkészítése során, továbbá igénybe vehető az alacsony intenzitású műveletekre való kiképzésekben, valamint missziós célfelkészítéseket megelőző elméleti alapok oktatása alkalmával.

Az értekezésben feltárt ismeretek elősegíthetik azon hírszerző iránytiszték munkáját, akik érdekeltségi területébe olyan régiók és konfliktusok tartoznak, ahol jelenleg felkelések zajlanak, vagy a jövőben felkelések lehetőségével számolni lehet.

A dolgozat hetedik fejezetében vizsgált rugalmasabb szervezeti működést biztosító eljárások, megoldások és vezetési aktusok kiinduló alapul szolgálhatnak a Magyar Honvédség olyan irányú átalakításához, amelynek következtében egy hálózat rendszerű, stratégiaileg összehangolt, közösen és egységesen értelmezett cél érdekében egy megújult vezetési filozófia mentén működő szervezet kerül kialakításra.

A SZERZŐ TÉMÁVAL KAPCSOLATBAN MEGJELENT PUBLIKÁCIÓI

Bakos Csaba Attila – Farkas Sándor: Gyakorlatorientált oktatás, képzés és kiképzés, avagy a pályaszocializáció a katonai felsőoktatásban. In.: Honvédségi Szemle, 2016/4., pp.85-92.

Farkas Sándor: A földrajzi és a társadalmi tér megszerzéséért folytatott küzdelem. Az ISIL hadviselése Mao Ce-tung tanainak tükrében. In.: Honvédségi Szemle, 2018/1., pp.12-25.

Farkas Sándor: Airpower in Counterinsurgency. In.: Defence Review 2018/1., pp.175-183.

Farkas Sándor: A kifárasztó gerilla-hadviselési forma szakaszai. In.: Honvédségi Szemle, 2017/6., pp.13-24.

Farkas Sándor: Az ISIL alkalmazott eljárásai és stratégiája. Az ISIL hadviselése Mao Ce-tung tanainak tükrében. In.: Honvédségi Szemle, 2018/2., pp.3-15.

Farkas Sándor: Az ISIL hadviselése Mao Ce-tung tanainak tükrében: A kifárasztó gerilla-hadviselési forma. In.: Honvédségi Szemle, 2017/2., pp.38-46.

Farkas Sándor: ISIL – A legsikeresebb terrorista szervezet? I., In.: Hadtudományi Szemle, 2017/4., pp.21-36.

Farkas Sándor: ISIL – A legsikeresebb terrorista szervezet? II., In.: Hadtudományi Szemle, 2018/1., pp.56-70.

Farkas Sándor: The Role of Critical Infrastructures in Counterinsurgency Operations. In.: Hungarian Defence Review, 2019/1-2., pp.50-57.

Jobbágy Zoltán – Farkas Sándor: Alkalmazott néprajz: T. E. Lawrence és a hadszíntérre vonatkozó társadalmi és kulturális ismeretek fontossága. In.: Hadtudományi Szemle, 2017/3., pp.340-355.

A doktorjelölt szakmai-tudományos életrajza

Farkas Sándor alezredes 1980. január 12-én született Zalaegerszegen. Elvált, egy gyermek édesapja.

Felsőfokú tanulmányait 1998-ban kezdte meg a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Főiskolai Kar gépesített lövész szakán. A 2001-2002-es tanévet egy pályázati úton elnyert ösztöndíj program keretében a Virginia Military Institute-ban (Lexington, Virginia, USA) töltötte, ahol elsősorban politikai tantárgyakat tanult. Hazai főiskolai tanulmányait 2003-ban fejezte be és tisztté avatása után a MH 1. Könnyű Vegyes Ezrednél – és annak jogutódainál – teljesített szolgálatot szakasz-, századparancsnoki, valamint hadműveleti részleg részlegvezető helyettes beosztásokban.

2013-ban a Nemzeti Közszerológati Egyetem Összhaderónemi Műveleti Tanszékre került, ahol gyakorlati oktatóként vett részt a nappali tagozatos honvédtisztjelöltek lövész harcászati, valamint vezetéselméleti felkészítésében.

Okleveles katonai vezetői diplomáját a Nemzeti Közszerológati Egyetemen 2016-ban szerezte, melyet követően 2017-től a MH 5. Bocskai István Lövészdandár 39. zászlóalj zászlóaljparancsnok helyettesi, majd 2018 augusztusától az MH 2. vitéz Bertalan Árpád Különleges Rendeltetésű Dandár 881-es osztagának parancsnoki beosztását töltötte be.

2019. augusztusától 2022. márciusig a Honvédelmi Minisztérium Humánpolitikáért Felelős Helyettes Államtitkárságon szolgált, kezdetben, mint kiemelt vezető főtitkár, majd, mint titkárságvezető. 2022. március 15-e óta a MH 5. Bocskai István Lövészdandár parancsnoki beosztását látja el.

Hazai és külföldi iskolarendszerű tanulmányai mellett szakaszparancsnoki, Ranger, és századparancsnoki tanfolyamokon vett részt az Amerikai Egyesült Államokban, valamint felsővezetői tanfolyamon a római NATO Defense College-ban.

2016 óta doktorandusz hallgató, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskolában, ahol abszolutóriumot 2020-ban szerzett.

Az értekezés témájának kutatását egyetemi tanulmányai alatt kezdte meg, első tudományos eredményeit a diplomamunkájában rögzítette.

A témával kapcsolatban önállóan magyar nyelven 5, idegen nyelven 2, társszerzőként magyar nyelven 2 tudományos értékű közleménye jelent meg. Egy hazai és három külföldi (NATO Defense College 2016, West Point USA 2017) rendezésű konferencián tartott előadásokat. Kutatásai során szerzett ismereteire alapozva a NATO Defense College-ban írt Information

Warfare: Russia's Alternative and Cheap Solution to Counter the Conventional Superiority of the West című záró dolgozatát az iskola a The College Series online folyóiratban publikálta.

Felsőfokú, katonai szakanyaggal bővített angol és alacsony fokú spanyol nyelvvizsgálattal rendelkezik.

Szakmai tapasztalatait nemzetközi műveleti környezetben négy alkalommal bővítette Afganisztánban és egy alkalommal Irakban: az afganisztáni Tartományi Újjáépítő Csoport szakaszparancsnok, századparancsnok helyettes, századparancsnok és hadműveleti részlegvezető helyettes, valamint Irakban a Kiképzést Biztosító Kontingens kontingens parancsnoki beosztásokat látta el.